

Jenny Wilmenius
Jenny.Wilmenius@huddinge.se

Sammanställning tillsyn och samarbete med fristående verksamhet 2025

Bakgrund

Barn- och utbildningsförvaltningen har ett lagstadgat ansvar att säkerställa att fristående verksamheter som bedriver utbildning inom kommunens område följer de nationella styrdokumenterna och uppfyller krav på kvalitet, trygghet och likvärdighet. För att uppnå detta krävs en rättssäker, systematisk och kontinuerlig tillsyn, i kombination med en strukturerad samverkan med de fristående huvudmännen och rektorerna.

Syftet med detta dokument är att sammanställa de iakttagelser som framkommit i samband med tillsynsbesök och andra samverkansformer under 2025. Dokumentet syftar även till att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan kommunen och de fristående aktörerna samt identifiera utvecklingsområden.

Inledning

Huddinge kommun har, genom förskolenämnden, tillsynsansvar för de fristående förskolor och pedagogisk omsorg som har ett godkännande från kommunen att bedriva verksamhet. Kommunens ansvar för tillstånd- såväl som tillsynsprocessen regleras av bestämmelser i skollagen (2010:800).

Det övergripande syftet med tillsynsarbetet är att säkerställa att riktlinjer och förordningar för förskola och pedagogisk omsorg efterlevs i de fristående verksamheter som bedrivs inom Huddinge kommun.

Tillsynsansvar

Barn- och utbildningsförvaltningen har ansvar att stödja, följa upp och utöva tillsyn över fristående verksamheter. Detta innefattar:

- Att säkerställa att fristående verksamheter ges likvärdiga förutsättningar att bedriva kvalitativ utbildning.
- Att utöva en rättssäker och konsekvent tillsyn enligt skollagen.
- Att initiera och underlätta meningsfull samverkan mellan kommunala och fristående aktörer.
- Att vid behov utdela tydliga förelägganden vid brister som kan påverka barns och elevers rätt till en trygg och lärorik utbildning.

HUDDINGE KOMMUN

I tillsynsansvaret ingår att vid brister fatta beslut om åtgärder och förelägganden. Syftet är att den huvudman som bedriver verksamheten ska åtgärda de eventuella brister som identifierats vid granskningen och/eller utifrån råd- och vägledning förbättra kvalitén i verksamheten.

Samverkan

Barn- och utbildningsförvaltningen värdesätter en personlig och nära kontakt med de fristående aktörerna, smidiga digitala ansökningsförfaranden, tydlig information samt korta handläggningstider. Detta bidrar till att underlätta både för fristående aktörer i kommunen och för förvaltningens egen ärendehantering, samt stärker mötet och samarbetet mellan parterna.

De dialogmöten som förvaltningen anordnar utgör ett viktigt forum för samverkan och informationsutbyte. Dialogmötena syftar också till att betona de fristående aktörerna som en betydelsefull del av kommunens hela skolverksamhet och kunna erbjuda förskoleplats eller pedagogisk omsorg, för de invånare som önskar alternativa former av skola och barnomsorg. Genom det nära samarbetet med de fristående aktörerna säkerställer Huddinge kommun alla huddingebarns rätt till omsorg och utbildning, oavsett om vårdnadshavare väljer en fristående eller kommunal verksamhet för sitt barn.

Under 2025 har dialogmötena delvis förändrats i sin utformning genom att de i ökad utsträckning genomförs fysiskt. Under året har ett digitalt och ett fysiskt dialogmöte genomförts.

Vid dialogmötena under 2025 har bland annat följande frågor behandlats: bidragsbelopp, övergång till förskoleklass och uppskjuten skolplikt samt uppdaterade rutiner kring utökad vistelsetid i fritidshem, de nya säkerhetskraven, förändringar i skollagen samt dialog och samverkan framöver.

Förvaltningen har under 2026 påbörjat planering av en förstärkt dialog med fristående huvudmän som bedriver verksamhet i kommunen. De förstärkta dialogmötena syftar till ett bredare deltagande både på chefs- och medarbetarnivå, ett förstärkt erfarenhetsutbyte och en bredare samverkan mellan huvudmän och hemkommun. Förvaltningens ambition är att frågor, utöver tillsyn, ska diskuteras på dialogmötena, såsom beredskap, systematiskt kvalitetsarbete och miljömål kopplade till skolmältider.

Kategori av samverkanstillfällen:	Antal:
Dialogmöte	2
Utbildningstillfälle	0

Ingripande vid brister i verksamheten

Föreläggande

En tillsynsmyndighet får enligt skollagen (2010:800) 10 § förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten eller, i

fråga om enskild huvudman, de villkor som gäller för godkännandet eller beslutet om rätt till bidrag.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Ett föreläggande ska ange de åtgärder som huvudmannen ska vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Anmärkning

Enligt 11 § i skollagen får tillsynsmyndigheten i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som enligt denna lag står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten.

Avstående från ingripande

Enligt 12 § i skollagen får en tillsynsmyndighet avstå från att ingripa om

1. överträdelserna är ringa,
2. den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse, eller
3. det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.

Planerad tillsyn

Tillsynsmodellen för fristående förskola innebär att förvaltningen gör tillsyn på cirka 13 förskolor per år med ett treårsintervall. Under den planerade tillsynen granskas samtliga områden som skollagen definierar:

- Lärnmiljö och barnsäkerhet
- Ledning, bemanning och organisering
- Värdegrund, omsorg och särskilt stöd
- Undervisning och utbildning

Mallar för underlag och intervjufrågor är hämtade från Skolverket och är till viss del anpassade till förvaltningen.

Den planerade tillsynen sker genom att:

Varje år lämnar verksamheterna in en skriftlig kvalitetsdeklaration med grundläggande uppgifter uppdelat på rektor och huvudman, beroende på vem skollagen definierar som ansvarig för respektive fråga.

Utöver det görs en ägar- och ledningsprövning av huvudman/styrelse där ekonomi samt laglydighet granskas.

Ett planerat tillsynsbesök genomförs vart tredje år på respektive förskola. Det är ett riktat tillsynsbesök med fokus på de fyra fokusområden som skollagen definierar. Inför tillsynen begärs aktuella handlingar in av rektor och huvudman.

Pedagogisk omsorg, till skillnad från fristående förskola, tillsynas som tidigare vart fjärde år utifrån samtliga områden.

Planerad tillsyn 2025

Fristående förskola

Under 2025 skulle förvaltningen göra 13 planerade tillsynsbesök på fristående förskolor. Sex av de planerade tillsynerna behövde ställas in men genomfördes under februari och mars 2026. Tillsynsbesöken genomfördes i enlighet med den nya tillsynsmodellen som infördes under 2025.

Den planerade tillsynen genomfördes på nio föräldrakooperativ, ett personalkooperativ och tre aktiebolag inom Huddinge kommun. Sju ingripanden i form av föreläggande gjordes i samband med tillsynerna. Det som var utmärkande för dessa förelägganden var att huvudman saknade kunskap och insikt i lagar och författningar samt visade brister i det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå.

Föräldrakooperativen har i flera fall stadgar som är inaktuella och där vissa bestämmelser inte längre överensstämmer med Huddinge kommuns gällande riktlinjer, exempelvis avseende rutiner för antagning till förskolan. I dessa fall har verksamheterna förelagts att revidera sina stadgar under kommande föreningsstämma.

Flera förelägganden har även sin grund i bristande kunskap och insikt hos huvudman. Bristerna har främst identifierats inom områdena systematiskt kvalitetsarbete. Den bristande insikten resulterar framför allt i otydlighet kring ansvarsfördelningen i arbetet mellan huvudman och rektor. Tillsynen visar att arbetet ofta bedrivs i praktiken, men att ansvar och uppgifter inte alltid är korrekt fördelade eller delegerade i enlighet med gällande regelverk.

Vidare har förelägganden riktats till rektor med anledning av identifierade brister i rutiner och ansvarsfördelning. Det har särskilt framkommit otydlighet och osäkerhet kring tillämpningen av anmälningsplikten till socialtjänsten. I vissa fall anges i rutinerna att det är rektor som ansvarar för att göra orosanmälan, eller att personalen gemensamt resonerar kring huruvida en anmälan ska göras eller inte. Detta står i strid med gällande regelverk, där anmälningsplikten är personbunden och innebär att anmälan ska göras skyndsamt vid oro, utan föregående utredning eller prövning inom verksamheten.

Vidare har det framkommit att planeringen av förskollärares planeringstid inte alltid är tydligt strukturerad eller säkerställd, utan i vissa fall genomförs utifrån verksamhetens löpande behov snarare än utifrån fastställda ramar.

Pedagogisk omsorg

Under perioden maj–juni 2025 genomförde förvaltningen fyra planerade tillsynsbesök inom pedagogisk omsorg. Tillsynen omfattade verksamheterna Stjärnan, Lill-Solen, Småstjärnorna Anna och Småstjärnorna Jennifer. I samband med tillsynerna fattades beslut om två ingripanden i form av förelägganden.

Klagomål

De inkomna klagomålen under 2025 är av varierande karaktär och berör flera olika aspekter av verksamheterna såsom brister i utbildning, undervisning och omsorg samt klagomål kring barns vistelsetid, GDPR, ishalka och handhavande kring incidenter.

För 2025 minskade inkomna klagomål med 26 procent jämfört med föregående år. Inkomna klagomål rörde framför allt fristående förskolor men pedagogisk omsorg hade ett klagomål och ökade från noll klagomål året innan.

Oanmäld tillsyn har genomförts i samband med fyra av klagomålen. I fyra av klagomålen har det varit anonyma klaganden som inte vill ha svar. Anonyma klagomål utreds alltid enligt rutin trots att klaganden inte önskar återkoppling.

Ett ingripande ”Avstå från att ingripa” har gjorts i samband med klagomålsärenden. I övrigt har inga ingripande har gjorts i samband med utredning av klagomål.

Det framgår av klagomålen att flertalet handlar om omsorg och utbildning. Det framgår också av de utredda klagomålen att klaganden inte alltid är insatt i praxis för förskolans uppdrag och framför synpunkter utifrån personliga åsikter och önskemål om hur verksamheten bör utformas. Vissa klagomål handlar om yttre faktorer som är svåra att påverka såsom isbildning på gården där fastighetsägaren Huddinge samhällsfastigheter inte alltid hinner med att sanda innan förskolorna öppnar.

Ansökan om godkännande och rätt till bidrag

Av de totalt två ansökningsärenden som hanterats av barn- och utbildningsförvaltningen under år 2025 har båda fått avslag av förskolenämnden. De två ansökningsärendena handlade om nyetablering av pedagogisk omsorg och de avslogs på grund av att det saknades ekonomiska förutsättningar, att nödvändiga planer inte kunde följa de krav som ställs på verksamheten och att det saknades utbildning och kunskaper för att kunna bedriva pedagogisk omsorg.

Ansökan om verksamhetsförändring

Inkomna ansökningsärenden gällande verksamhetsförändring är totalt 13 under 2025. Av dessa är det två ansökningar om permanenta verksamhetsförändringar där en huvudman önskat byta bolagsform och en annan huvudman som önskat byte av lokal. Ansökningar gällande tillfälliga utökningar är totalt 11. Dessa avser att tillfälligt utöka sitt barnantal med mellan 1–5 barn i högst nio månader. Det kan röra sig om att verksamheterna gör överintag på våren för att minska antalet inskolningar under hösten.

Sammanställning av tillsynsärenden 2025

Under 2025 hanterade barn- och utbildningsförvaltningen totalt 43 tillsynsärenden för fristående förskolor och pedagogisk omsorg. Av dessa ärenden var 13 planerade tillsynsbesök, 15 klagomål, två ansökningar om godkännande och rätt till bidrag, 13 ansökningar om verksamhetsförändring och 10 ingripanden efter planerad tillsyn i enlighet med skollagen vid brister i verksamheten.

Kategorier av ärenden:	Fristående förskola:	Pedagogisk omsorg:
Planerad tillsyn	13	4
Klagomål	14	1
Ansökan om godkännande och rätt till bidrag	0	2
Ansökan om verksamhetsförändring	7	6

Sammanställning av ingripanden 2025

Tillsynsområde:	Föreläggande:	Anmärkning:	Avstående från ingripande:
Planerad tillsyn FSK	8	0	0
Planerad tillsyn PO	2	0	0
Kvalitetsdeklaration	5	0	0
Klagomål	0	0	1

Förvaltningens synpunkt

Gemensamt för samtliga verksamheter är ett stort engagemang och en tydlig välvilja i arbetet. Verksamheterna präglas av en trygg omsorg där barnens behov står i centrum, och där lekens betydelse för lärande och utveckling ges en central roll.

Det framgår att flera huvudmän har en god förståelse för sitt ansvar och uppvisar en väl fungerande kvalitetsuppföljning. I de fall huvudmän har förelagts att åtgärda brister i förhållande till lagar, författningar och det systematiska kvalitetsarbetet, har detta genomförts enligt instruktion. Åtgärder har vidtagits, såsom att styrelsemedlemmar anmälts till relevanta utbildningar. Även rektorer som fått förelägganden har vidtagit åtgärder för att stärka sin kompetens och inhämta nödvändiga kunskaper.

Sammanfattningsvis kan konstateras att tillsynen och samarbetet med fristående verksamheter inom Huddinge kommun under 2025 har varit framgångsrikt. Förvaltningen har genomfört planerade tillsynsbesök, hanterat klagomål samt

prövat ansökningar om godkännande och rätt till bidrag, ansökningar om verksamhetsförändringar samt vidtagit ingripanden i enlighet med skollagen vid identifierade brister.

I vidare arbete med förvaltningens tillsynsansvar fokuseras på att:

- förvaltningen fortsätter att systematiskt utvärdera, utveckla och förbättra tillsynsarbetet
- påbörja arbetet med att implementera och förbereda för kommande lagändringar

Det är av särskild vikt att samverkan sker med ömsesidig respekt för huvudmannaskapets olika ansvarsnivåer, samtidigt som barnets rättigheter och barnets bästa alltid ska vara vägledande.